

V5 Begrippenlijst Hormonen

ADH

Hormoon dat de terugresorptie van water in de nierkanaaltjes stimuleert.

adrenaline

Hormoon dat door het bijniermerg wordt afgescheiden. Adrenaline wordt ook door zenuwvezels van het sympathische zenuwstelsel afgescheiden.

bijniermerg

Endocrien weefsel dat adrenaline en noradrenaline afscheidt.

bijnierschors

Endocrien weefsel, dat corticosteroiden afscheidt.

diurese

Urineafscheiding

diureticum

Stof die de urineafscheiding bevordert.

doelwitorgaan

Orgaan dat vanuit het zenuwstelsel wordt geactiveerd of door hormoonklieren worden beïnvloed.

donkeraanpassing

Verlaging van de drempelwaarde van de zintuigcellen in het netvlies als gevolg van een verblijf in het donker.

drempelwaarde

Minimale sterkte van een prikkel die effect heeft.

drug

Stof die invloed heeft op de impulsoverdracht.

effector

Een spier(cel) of klier(cel) die voor de reactie op een prikkel zorgt. Het signaal voor de reactie komt van het zenuwstelsel of het hormoonstelsel.

eilandje van Langerhans

Celgroepje in de alvleesklier dat voor de vorming van de hormonen insuline en glucagon zorgt.

endocrien stelsel

Hormoonstelsel, stelsel van klieren die hun product intern d.i. in het bloed afscheiden. Hormoonstelsel is betrokken bij de regulatie.

exciteren

De geleidbaarheid van het membraan (van een zenuwcel) voor Na-ionen verhogend of stimulerend.

exocytose

Uit- of afscheiding van stoffen uit de cel door middel van blaasjes, die met het celmembraan versmelten.

FSH

Follikelstimulerend hormoon, hormoon dat door de hypofyse wordt afgescheiden en in de eierstokken o.a. de follikelrijping stimuleert.

glucagon

Hormoon gevormd in de alvleesklier in de eilandjes van Langerhans. De werking is tegengesteld aan de werking van insuline. Glucagon verhoogt het glucosegehalte van het bloed.

groeihormoon

Hormoon dat de groei bevordert, door de lengtegroei van de botten te stimuleren. Het groeihormoon wordt afgescheiden door de hypofyse.

hormoonklier

Endocriene klieren, klier die hormonen afscheidt.

hyperfunctie

Overmatige werkzaamheid van een orgaan.

hyperglykemie

Een te hoge glucoseconcentratie in het bloed.

hypothalamus

Gedeelte van de tussenhersenen. De hypothalamus staat in verbinding met de hypofyse en regelt door de afscheiding van neurohormonen de werking van de hypofyse.

inhibitie

Het verhinderen of remmen van een proces, bijv. de werking van een enzym of de geleiding door een zenuwvezel.

insuline

Hormoon, afgescheiden door de eilandjes van Langerhans in de alvleesklier, dat de doorlaatbaarheid van celmembranen voor glucose verhoogt en dus het glucosegehalte van het bloed verlaagt.

isotonisch

Met dezelfde osmotische waarde.

klier

Orgaan dat stoffen afscheidt, bijv. spijsverteringssap of hormoon.

Langerhans, eilandjes van

Groepjes cellen in de alvleesklier die voor de productie en afscheiding van insuline en glucagon zorgen.

LH

LH of Luteïniserend Hormoon is een hormoon, dat afgescheiden wordt door de voorkwab van de hypofyse en invloed heeft op de interstitiele cellen in de testes en de follikel in een eierstok.

neurohormoon

Hormoon dat gevormd wordt door een neuron.

receptor

Een cel die gespecialiseerd is in het opnemen van specifieke prikkels en opwekken van impulsen onder invloed van de prikkels. De term receptor wordt ook wel gebruikt in de zin van receptoreiwit of receptormolecuul.

---

receptoreiwit

Eiwit (aan het celmembraan) die door de ruimtelijke molecuulstructuur bepaalde stoffen, bijvoorbeeld hormonen bindt. Hierdoor bezit de cel een bepaalde gevoeligheid voor die stoffen.

receptormolecuul

Molecuul (aan het celmembraan) dat door de ruimtelijke structuur bepaalde stoffen, bijvoorbeeld hormonen bindt. Hierdoor bezit de cel een bepaalde gevoeligheid voor die stoffen.

releasing hormoon

Neurohormoon, gevormd in de hypothalamus, dat de voorkwab van de hypofyse stimuleert. Een releasing hormoon gaat via een bloedvatje naar de hypofyse-voorkwab.

struma

Sterke vergroting van de schildklier doordat er bijvoorbeeld te weinig schildklierhormoon wordt geproduceerd. Struma wordt o.a. veroorzaakt door jodiumgebrek.

suikerziekte

Ziekte waarbij de regeling van het bloedsuikergehalte verstoord is. Dit komt meestal door een tekort aan het hormoon insuline (diabetes mellitus).

sympathisch

Tot het autonome zenuwstelsel behorend. Het sympathisch zenuwstelsel brengt het lichaam in een toestand van activiteit. De functie van het sympathische zenuwstelsel is antagonistisch aan die van het parasympathisch zenuwstelsel.

systole

Samentrekken van hartspierweefsel. Er is een systole van de boezems en een systole van de kamers.

terugresorptie

Resorptie van nuttige stoffen door middel van actief transport vanuit de voorurine in het bloed.

thermoreceptor

Zintuigcel die geprikkeld wordt door veranderingen in temperatuur.

thyroïd stimulerend hormoon

Hormoon, gevormd door de voorkwab van de hypofyse, dat de schildklier stimuleert.

tolerantie

1. Verschijnsel dat iemand van een bepaalde drug steeds meer moet gebruiken om hetzelfde effect te bereiken
2. De mate waarin een individu van een soort schommelingen in de waarde van een abiotische milieufactor kan verdragen.

tonus

Samentrekkingstoestand van een spier die ontstaat doordat motorische eenheden zich afwisselend samentrekken.

transmitterstof

Stof die door zenuwcellen in de synapsspleet wordt afgescheiden en de potentiaal van het postsynaptische membraan beïnvloeden. Neurotransmitters worden bij het presynaptische membraan afgescheiden als daar impulsen aankomen.

transpiratie

Verlies van water vanuit een organisme door zweten of verdamping.

TSH

Hormoon, gevormd door de voorkwab van de hypofyse, dat de schildklier stimuleert.